

Justitiedepartementet
Enheten för lagstiftning om allmän ordning och säkerhet

Stockholm
2023-10-19

Vår referens
Pontus Lindström

Dnr
Ju2023/01567

Remissyttrande om promemorian Vistelseförbud på allmän plats och vissa andra platser (Ds 2023:17)

Företagarna har beretts möjlighet att lämna synpunkter på rubricerad promemoria och önskar framhålla följande.

Utredningens förslag

I promemorian föreslås en ny lag där möjlighet ges att under vissa förutsättningar förbjuda en person att inom ett geografiskt avgränsat område vistas på allmän plats, skolgårdar och på motsvarande områden utomhus vid förskolor och fritidshem, och i fordon på allmän plats (vistelseförbud). Överträdelse av förbudet ska straffsanktioneras och allmän åklagare ska pröva frågor om vistelseförbud. Vistelseförbud får meddelas om det med hänsyn till omständigheterna finns en påtaglig risk för att en grupp personer kommer att begå brott eller utöva brottslig verksamhet inom det område där förbudet avses gälla. Vistelseförbud får inte avse en person under 15 år. Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 juli 2024.

Kriminaliteten hotar Sveriges företag

Företagarna är Sveriges största medlemsorganisation för företagare och företrädare i huvudsak små och medelstora företag med 60 000 medlemmar. Brottslighet och otrygghet är faktorer som i allt högre utsträckning försvårar möjligheten att kunna bedriva näringsverksamhet i Sverige. I Företagarnas rapport *Brott mot företagare* framkommer att andelen företagare som upplever att polisens närvaro är tillräcklig för att skapa trygghet har minskat från 32 till 25 procent 2017–2022.¹ Av de företagare som utsatts för brott överväger 17 procent att lägga ner sin verksamhet till följd av brottsligheten. Bland företagare med anställda har hälften drabbats av kriminalitet under de senaste åren. Av dessa har 50 procent utsatts för stöld och 13 procent för olika former av hot eller utpressning.

¹ Rapport Företagarna, *Brott mot företagare 2022*: <https://www.foretagarna.se/politik-paverkan/rapporter/2022/brott-mot-foretagare/>

Företagarnas ställningstaganden

För att komma till bukt med den stora problematik som beskrivs ovan kommer det enligt Företagarna krävas en bred palett av åtgärder. Företagarna anser att promemorians förslag om vistelseförbud på allmän plats för personer med kopplingar till kriminella nätverk kan, om än på marginalen, vara ett lämpligt verktyg, förutsatt att en sådan ny lag verkligen får de effekter som beskrivs i promemorian.

Företagarna välkomnar att promemorian har antagit en bredare ansats när det kommer till att definiera vilka områden som kan komma att omfattas av ett vistelseförbud. Som beskrivs i promemorian begås brottslighet ofta på andra ytor än gator, torg och parker. Det gäller även för lokaler för verksamheter, butiker, restauranger, inifrån fordon, gallerior och parkeringsgarage. Företagarna instämmer i bedömningen att ett tillämpningsområde som endast omfattar begreppet offentlig plats framstår som alltför snävt för att uppnå syftet med lagstiftningen.

Även om Företagarna tillstyrker promemorians förslag har organisationen identifierat delar som riskerar att göra lagstiftningen kraftlös. Promemorian gör som exempel liknelser vid lagen om tillträdesförbud till butiker, badanläggningar och bibliotek från 2021. Vad gäller tillträdesförbud i butiker visar en kartläggning från Svensk Handel stora brister i hur lagen har tillämpats. En del i detta är att det saknas en samordning mellan åklagarkamrarna om hur lagen om tillträdesförbud ska tillämpas och huruvida ett tillträdesförbud ska beviljas eller inte. Svensk Handel har även identifierat stora variationer över landet i hur lagen tillämpas.² Då promemorians förslag om införandet av vistelseförbud på allmän plats följer ett liknande förfarande som lagen om tillträdesförbud ser Företagarna en uppenbar risk att tillämpningen av lagen om vistelseförbud kan komma att förenas med en liknande problematik.

Framför allt är det dock enligt Företagarna viktigt att lagstiftarna har en realistisk syn på vad en ny lag om vistelseförbud faktiskt kan åstadkomma. Promemorians förslag syftar till att motverka den omfattande gängkriminaliteten, i form av skjutningar och bombdåd. Det får anses vara sannolikt att de kriminella aktörerna omgående kommer hitta sätt att kringgå vistelseförbudet och på så sätt immunisera sig mot lagstiftningen. Om en ny lag endast berör åldersgruppen från 15 år och uppåt kommer med stor sannolikhet en konsekvens bli att nyrekryteringen till de kriminella nätverken av personer under 15 år ökar. I dessa fall riskerar promemorians förslag enligt Företagarna att endast bli ytterligare en administrativt krävande åtgärd som tar resurser från Polismyndigheten, Åklagarmyndigheten och socialtjänsten, som i stället hade kunnat riktas in på mer effektiva brottsförebyggande och brottsbekämpande åtgärder.

Pontus Lindström
Näringspolitisk expert
Företagarna

Pernilla Norlin
Samhällspolitisk chef
Företagarna

² Rapport Svensk Handel, *Tillträdesförbud till butik – två år senare*, 2023:
<https://www.svenskhandel.se/api/documents/rapporter/tilltradesforbud-till-butik--tva-ar-senare.pdf>